

Rozwój mowy u dzieci. Na co warto zwrócić uwagę?

Rozwój mowy wiąże się ściśle z całokształtem życia dziecka, jest jednym z jego komponentów. Mowa wywiera wpływ na powstawanie i kształtowanie się czynności umysłowych i stanów emocjonalnych, zaś uczucia i stany emocjonalne oddziałują na rozwój mowy.

Prawidłowy rozwój mowy dziecka jest podstawą kształtowania się jego osobowości. Dzięki rozumieniu mowy poznaje ono otaczający świat. Umiejętność mówienia umożliwia wyrażanie uczuć, spostrzeżeń i myśli. Prawidłowy rozwój mowy ma również ogromny wpływ na rozwój myślenia, gdyż te dwa procesy są ze sobą ściśle powiązane. Dziecko, którego myślenie ma charakter konkretno-obrazowy, posługuje się słowami, które oznaczają tylko konkretne przedmioty. Wzbogacenie słownika o pojęcia abstrakcyjne powoduje rozwój myślenia abstrakcyjnego.

Co to znaczy prawidłowy rozwój mowy? Rozwój mowy przebiega prawidłowo, gdy dziecko: mówi dużo i wyraźnie, wypowiadając wszystkie głoski poprawnie, jego wypowiedzi są poprawne gramatycznie, rozumie, co się do niego mówi, mówi melodyjnie i swobodnie tzw. czystym głosem (nie nosowo), z zachowaniem intonacji, nie jąka się, język w czasie wypowiedzi układa się prawidłowo w jamie ustnej, czyli przeważnie centralnie (nie na boki) i nie wchodzi między zęby.

TRZYLATEK

Rozumie to, co do niego mówimy i spełnia proste polecenia: przynieś piłkę, podnieś klocek, idziemy do łazienki itp. Pytany podaje swoje imię (z tym może być problem, jeśli rodzice nie zwracają się do dziecka po imieniu, tylko wołają np. „niuniuś”). Próbuje wykonywać codzienne czynności według podanych instrukcji. Wypowiada kilkuwyrazowe zdania, mówi chętnie i dużo (używa około 1000 słów). Zadaje pytania nie zawsze jasno sprecyzowane. Powinien wymawiać prawidłowo: wszystkie samogłoski (nosowe „ą” może brzmieć jak – om, czyli „bendom”, „ide z mamom”), spółgłoski p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, k, ch, j, ł. Głoski sz, ż, cz, dż oraz s, z, c, dz mogą być wymawiane jako ś, ź, ć, dź, a głoska r jako l.

Jeśli dziecko nie wymawia wymienionych głosek zgodnie z normą, mówi tot (kot), tubet (kubek), jowej (rower) lub mówi z językiem między zębami, to warto skonsultować to z logopedą.

CZTEROLATEK

Rozumie i wykonuje nasze polecenie (zawierające wyrażenia przyimkowe: na, pod, obok, za itp.). Rozpoznaje i nazywa podstawowe kolory. Pytany odpowiada, co robi. Odpowiada na pytania (dlaczego?). Potrafi mówić o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości – czasem myli określenia czasu (jutro byłem u babci, wczoraj będę miał urodziny). Jest zaciekawiony poprawnością językową, choć w jego mowie zdarzają się niepoprawne konstrukcje gramatyczne. Zadaje bardzo dużo pytań (po co?, jakie?, dlaczego?), używa około 1500 słów. Stosuje neologizmy dziecięce, gdy nie pamięta lub nie zna nazwy przedmiotu czy zjawiska (np. ucholog – lekarz od uszu). Nie należy utrzymywać neologizmów

Prowadząc zabawy stymulujące rozwój mowy, nie można zapomnieć o systematycznej dbałości o prawidłową wymowę dziecka. Dlatego niezbędne są ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne (ćwiczenia warg i języka), ćwiczenia ortofoniczne, rytmizujące i słuchowe. Konieczna jest również praca nauczyciela nad własną wymową, gdyż jest ona wzorem do naśladowania dla przedszkolaków. Genowefa Demel, znana teoretyk i praktyk logopedii, pisała: „praca nad własną wymową staje się nie tylko prywatną sprawą nauczyciela, ale też jego moralnym i zawodowym obowiązkiem”. Warto skontaktować się z logopedą, gdy mamy jakiegokolwiek wątpliwości związane z rozwojem mowy dziecka. Im wcześniej rozpoczniemy terapię logopedyczną, tym większa szansa na sukces.

Autor: Monika Czarnecka-Zreda